

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

14. března 2013*

„Hospodářská soutěž — Článek 101 odst. 1 SFEU — Použití obdobné vnitrostátní právní úpravy — Právomoc Soudního dvora — Dvoustranné dohody uzavřené mezi pojišťovnou a autorizovanými autoopravnami a týkající se hodinových sazeb za opravu — Sazby zvýšené v závislosti na počtu pojistných smluv, které tyto autoopravný sjednávají jako zprostředkovatelé dané pojišťovny — Pojem „dohody, jejichž účelem je omezení hospodářské soutěže““

Ve věci C-32/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (Maďarsko) ze dne 13. října 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 21. ledna 2011, v řízení

Allianz Hungária Biztosító Zrt.,

Generali-Providencia Biztosító Zrt.,

Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége,

Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft,

Paragon-Alkusz Zrt., právní nástupkyně Magyar Opelkereskedők Bróker Kft,

proti

Gazdasági Versenyhivatal,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, M. Ilešič (zpravodaj), A. Borg Barthet, M. Safjan a M. Berger, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. června 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Allianz Hungária Biztosító Zrt. Z. Hegyemegi-Barakonyim a P. Vörösem, úgynědek,

* Jednací jazyk: maďarština.

- za Generali-Providencia Biztosító Zrt. G. Fejesem a L. Scheuer-Szabó, ügyvédek,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehrérem, K. Szíjjártó a K. Molnár, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi V. Bottkou, L. Malferrarim a M. Kellerbauerem, jako zmocněnci,
- za Kontrolní úřad ESVO X. Lewisem a M. Schneiderem, jako zmocněnci

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. října 2012,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 101 odst. 1 SFEU.
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společnostmi Allianz Hungária Biztosító Zrt. (dále jen „Allianz“), Generali-Providencia Biztosító Zrt. (dále jen „Generali“), Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft (dále jen „Peugeot Márkakereskedők“) a Paragon-Alkusz Zrt., právní nástupkyní Magyar Opelkereskedők Bróker Kft, (dále jen „Opelkereskedők“), jakož i sdružením Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége (dále jen „GÉMOSZ“), na straně jedné a Gazdasági Versenyhivatal (úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, dále jen „GVH“) na straně druhé, týkajícího se rozhodnutí GVH, jímž byly uvedeným podnikům a společnosti Porsche Biztosítási Alkusz kft (dále jen „Porsche Biztosítási“) uloženy pokuty za uzavření řady dohod s protisoutěžním účelem (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Právní rámec

Maďarská právní úprava

- 3 Preambule zákona č. LVII z roku 1996, kterým se zakazují nekalé tržní praktiky a omezení hospodářské soutěže (A tisztességtelen piaci magatartás és a versenycorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény, dále jen „Tpvt“), uvádí:

„Veřejný zájem na zachování hospodářské soutěže na trhu, která přispívá k výkonnosti hospodářství a sociálnímu rozvoji, i zájem spotřebitelů a podniků, které dbají požadavků poctivého obchodního styku, vyžadují, aby stát prostřednictvím zákonné úpravy zajistil zdravou a volnou hospodářskou soutěž. To vyžaduje, aby v oblasti práva hospodářské soutěže byla přijata pravidla zakazující tržní jednání, která jsou v rozporu s požadavky poctivé hospodářské soutěže anebo která omezují hospodářskou soutěž, a pravidla bránící spojování podniků, která jsou škodlivá pro hospodářskou soutěž, a aby zároveň byly zajištěny organizační a procesní podmínky. K naplnění těchto cílů a s ohledem na požadavek sbližování právních předpisů Evropského společenství a tradic maďarského zákona na ochranu hospodářské soutěže přijímá Parlament tento zákon [...]“

- 4 Ustanovení § 11 Tpvt, nadepsaného „Zákaz dohod omezujících hospodářskou soutěž“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Zakazují se veškeré dohody mezi podniky, jednání ve vzájemné shodě a veškerá rozhodnutí sdružení podniků, korporací veřejného práva, sdružení a jiných podobných entit [...], jejichž účelem nebo důsledkem je nebo by mohlo být vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže. Dohody uzavřené mezi podniky, které na sobě nejsou nezávislé, se za takové dohody nepovažují.“

2. Zákaz se vztahuje zejména na:

- a) přímé nebo nepřímé určování nákupních nebo prodejních cen anebo jiných obchodních podmínek;
- b) omezování nebo kontrolu výroby, odbytu, technického rozvoje nebo investic;
- c) rozdělení dodavatelských trhů, omezování výběru dodavatele a vyloučení určitých spotřebitelů z nákupu určitých výrobků;
- d) rozdělování trhů, vyloučení prodeje nebo omezení volby způsobů prodeje;
- e) [zrušeno]
- f) kladení překážek vstupu na trh;
- g) situace, v nichž u transakcí stejné hodnoty nebo povahy existuje diskriminace mezi smluvními stranami, zejména z hlediska účtovaných cen, dob splatnosti, anebo podmínek či způsobů nákupu nebo prodeje, a některé smluvní strany jsou v důsledku toho v konkurenční nevýhodě;
- h) podmiňování uzavření smlouvy přijetím závazků, které svou povahou ani na základě obchodních zvyklostí nemají souvislost s předmětem takových smluv.“

5 Podle důvodové zprávy k Tpvť vedly k navrženému znění § 11 následující důvody:

„Největší změny a nejvýraznější ekonomické důsledky se očekávají v oblasti práva kartelových dohod. Hlavním důvodem změn je harmonizace práva. [...] Článek 85 Smlouvy o EHS stanoví obecný zákaz kartelových dohod a zakazuje horizontální i vertikální kartelové dohody. [...] V oblasti kartelových dohod potvrzuje tento návrh, stejně jako zákon o kapitálových trzích a článek 85 Smlouvy o EHS, zásadu zákazu. Znamená to, že právní úprava stanoví zásadu obecného zákazu kartelových dohod a zároveň systém výjimek a odchylek. [...] Ustanovení § 11 odst. 1 návrhu zakazuje nejen vše, co omezuje nebo vylučuje hospodářskou soutěž, jak činí zákon o kapitálových trzích, ale v souladu s článkem 85 Smlouvy o EHS i vše, co hospodářskou soutěž narušuje. [...] Vedle obecného zákazu kartelových dohod obsahuje návrh, po vzoru zákona o kapitálových trzích a článku 85 Smlouvy o EHS, i demonstrativní seznam příkladů typických dohod omezujících hospodářskou soutěž. Tento výčet je širší než výčet obsažený v zákoně o kapitálových trzích a blíží se výčtu typů kartelových dohod uvedenému v článku 85 odst. 1 Smlouvy o EHS.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 6 Maďarské pojišťovny, zejména Allianz a Generali, dojednávají s autoopravnami jednou do roka podmínky a sazby, které se v případě pojistných událostí uplatní na opravy pojištěných vozidel hrazené pojišťovnou. Tyto autoopravny tudíž mohou přímo provádět opravy v souladu s podmínkami a sazbami dohodnutými s pojišťovnou.
- 7 Koncem roku 2002 pověřilo několik autorizovaných prodejců motorových vozidel, působících i jako autoopravny, národní sdružení autorizovaných prodejců motorových vozidel (GÉMOSZ), aby jejich jménem každoročně dojednalo s pojišťovnami rámcové dohody o hodinové sazbě za opravy poškozených vozidel hrazených těmito pojišťovnami.

- 8 Tito autorizovaní prodejci mají s pojišťovnami dva typy vztahů. Na jedné straně opravují pojištěná vozidla v případě pojistné události na účet pojišťoven, na straně druhé jednají jako zprostředkovatelé těchto pojišťoven a coby zmocněnci svých vlastních pojišťovacích makléřů nebo přidružených makléřů nabízejí svým zákazníkům v okamžiku koupě nebo opravy vozidla pojištění motorových vozidel od těchto společností.
- 9 V roce 2004 a v roce 2005 uzavřelo sdružení GÉMOSZ s pojišťovnou Allianz rámcové dohody o hodinových sazbách za opravu. Allianz na základě těchto rámcových dohod následně uzavřela s těmito autorizovanými prodejci individuální dohody. Podle nich se hodinová sazba autorizovaných prodejců za opravy poškozených vozidel měla zvýšit, pokud podíl pojistných smluv na pojištění motorových vozidel od Allianz dosáhne stanoveného podílu na celkovém počtu pojistných smluv prodaných prostřednictvím daného autorizovaného prodejce.
- 10 Generali v tomto období neuzavírala rámcové dohody se sdružením GÉMOSZ, ale uzavřela individuální dohody s autorizovanými prodejci. Tyto dohody sice neobsahovaly taková písemná ujednání o zvýšení hodinové sazby jako dohody uzavřené s pojišťovnou Allianz, avšak GVH konstatoval, že Generali v praxi uplatňovala podobné obchodní pobídky.
- 11 Ve sporném rozhodnutí konstatoval GVH, že uvedené dohody i jiné dohody uzavřené pěti žalobkyněmi v původním řízení a společností Porsche Biztosítási jsou v rozporu s § 11 Tpvt. Tyto dohody lze rozdělit do těchto skupin:
- dohody horizontální povahy, tvořené třemi rozhodnutími sdružení GÉMOSZ přijatými v letech 2003 až 2005, jimiž se pro autorizované prodejce motorových vozidel stanovily „doporučené ceny“, které se mají pojišťovnám účtovat za opravu vozidel;
 - rámcové dohody uzavřené v letech 2004 a 2005 mezi sdružením GÉMOSZ a pojišťovnou Allianz, jakož i individuální dohody uzavřené v tomtéž období několika autorizovanými prodejci motorových vozidel s pojišťovnami Allianz a Generali, podle nichž závisela hodinová sazba za opravy od výsledku dosaženého v oblasti sjednávání pojistných smluv;
 - několik dohod uzavřených v letech 2000 až 2005 mezi Allianz a Generali na straně jedné a společnostmi Peugeot Márkakereskedők, Opelkereskedők a Porsche Biztosítási coby pojišťovacími makléři na straně druhé, jejichž účelem bylo ovlivnit praktiky těchto makléřů mimo jiné stanovením minimálního počtu či procentního podílu pojistných smluv na pojištění motorových vozidel, které měli jednotliví makléři sjednat v určitém období, a dále stanovením makléřské provize odstupňované podle počtu smluv sjednaných pro danou pojišťovnu.
- 12 GVH dospěl k závěru, že účelem tohoto souboru dohod, posuzovaných společně i jednotlivě, bylo omezení hospodářské soutěže na trhu s pojistnými smlouvami na pojištění motorových vozidel i na trhu s opravami vozidel. Podle GVH se na tyto dohody nevztahuje článek 101 SFEU, neboť neovlivňují obchod mezi členskými státy, a jejich protiprávnost pramení výlučně z vnitrostátních předpisů o ochraně hospodářské soutěže. V důsledku konstatované protiprávnosti uložil GVH jednak povinnost zdržet se pokračování ve sporném jednání, a jednak pokuty ve výši 5 319 000 000 HUF pojišťovně Allianz, 1 046 000 000 HUF pojišťovně Generali, 360 000 000 HUF sdružení GÉMOSZ, 13 600 000 HUF společnosti Peugeot Márkakereskedők a 45 000 000 HUF společnosti Opelkereskedők.
- 13 Proti tomuto rozhodnutí podaly žalobkyně v původním řízení žalobu na neplatnost, na jejímž základě Fővárosi Bíróság (Městský soud v Budapešti) částečně změnil sporné rozhodnutí; rozhodnutím Fővárosi Ítéltábla (Odvolacího soudu v Budapešti) o odvolání proti uvedenému rozsudku bylo ovšem sporné rozhodnutí navráceno do původní podoby.

- 14 Proti rozsudku odvolacího soudu podaly žalobkyně v původním řízení k Legfelsőbb Bíróság (nejvyššímu soudu) kasační opravný prostředek, v němž namítaly, že účelem dotčených dohod nebylo omezení hospodářské soutěže.
- 15 Legfelsőbb Bíróság zaprvé poznamenává, že znění § 11 odst. 1 Tpvť je prakticky totožné se zněním čl. 101 odst. 1 SFEU a že způsob, jakým bude § 11 Tpvť nakonec vyložen, ovlivní do budoucna i způsob, jakým bude v tomto členském státě vykládán článek 101 SFEU. Tento soud dále poukazuje na to, že existuje i zřejmý zájem na tom, aby se ustanovením a pojmům vycházejícím z unijního práva dostalo jednotného výkladu. Zadruhé Legfelsőbb Bíróság konstatuje, že se Soudní dvůr doposud nevyjádřil k otázce, zda lze takové dohody, jako jsou dohody dočtené ve věci v původním řízení, kvalifikovat jako „dohody, jejichž účelem je z jejich samotné povahy omezení hospodářské soutěže“.

- 16 Za těchto podmínek se Legfelsőbb Bíróság rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Mohou být dvoustranné dohody uzavřené mezi pojišťovnou a jednotlivými autoopravnami nebo mezi pojišťovnou a sdružením autoopraven, podle nichž hodinová sazba za opravu hrazená pojišťovnou autoopravně za opravu vozidel u ní pojištěných závisí mimo jiné na množství a procentu pojistných smluv sjednaných pro tuto pojišťovnu prostřednictvím autoopravny, která jedná jako pojišťovací agent uvedené pojišťovny, považovány za dohody odporující čl. 101 odst. 1 SFEU (jejichž účelem či důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu)?“

K pravomoci Soudního dvora

- 17 Allianz, Generali, maďarská vláda a Evropská komise se domnívají, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodnout o předběžné otázce, přestože se čl. 101 odst. 1 SFEU ve sporu v původním řízení nepoužije, neboť dohody dotčené ve věci v původním řízení neovlivňují obchod mezi členskými státy.
- 18 Komise, kterou na jednání podpořily v této otázce pojišťovna Generali a maďarská vláda, poukazuje na zvláštní vazbu mezi článkem 101 SFEU a § 11 Tpvť, která vyplývá nejen z používání totožných pojmů, ale i ze systému decentralizovaného uplatňování práva hospodářské soutěže, zavedeného nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205). Z předkládacího rozhodnutí ostatně vyplývá, že Legfelsőbb Bíróság bude respektovat pokyny Soudního dvora a že je bude jednotným způsobem uplatňovat jak na čistě vnitrostátní situace, tak na situace, v nichž se zároveň uplatní článek 101 SFEU. Allianz především tvrdí, že existuje unijní zájem na tom, aby se ustanovení převzatému z unijního práva, jakým je i § 11 Tpvť, dostalo jednotného výkladu.
- 19 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v souladu s článkem 267 SFEU má Soudní dvůr pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu Smluv, jakož i aktů přijatých unijními orgány. V rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené tímto článkem přísluší pouze vnitrostátnímu soudu, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy otázky položené vnitrostátním soudem týkají výkladu ustanovení unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Cicala, C-482/10, Sb. rozh. s. I-14139, body 15 a 16 a citovaná judikatura).
- 20 Soudní dvůr na základě této judikatury v řadě případů prohlásil, že má pravomoc rozhodnout o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se ustanovení unijního práva v situacích, kdy se skutkový stav v původním řízení nacházel mimo rozsah přímé působnosti unijního práva, ale kdy se uvedená ustanovení tohoto práva stala použitelnými v důsledku vnitrostátních právních předpisů, jež upravily řešení čistě vnitrostátních situací v souladu s řešením upraveným unijním právem. V takových případech totiž existuje jasný unijní zájem na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným

výkladům dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z unijního práva jednotného výkladu, a to bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit (v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 18. října 1990, Dzodzi, C-297/88 a C-197/89, Recueil, s. I-3763, bod 37; ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Recueil, s. I-4161, body 27 a 32; ze dne 11. ledna 2001, Kofisa Italia, C-1/99, Recueil, s. I-207, bod 32; ze dne 14. prosince 2006 Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Sb. rozh. s. I-11987, bod 19; ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, Sb. rozh. s. I-10893, bod 21; ze dne 20. května 2010, Modehuis A. Zwijnenburg, C-352/08, Sb. rozh. s. I-4303, bod 33, a ze dne 18. října 2012, Pelati, C-603/10, bod 18).

- 21 U projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je nutné poukázat na to, že ustanovení § 11 odst. 1 a 2 Tpvt věrně přebírají podstatu obsahu čl. 101 odst. 1 SFEU. I z preambule a z důvodové zprávy k Tpvt jasně vyplývá, že maďarský zákonodárce usiloval o harmonizaci vnitrostátního práva hospodářské soutěže s unijním právem hospodářské soutěže, a zejména že účelem citovaného § 11 odst. 1 je „v souladu s článkem 85 Smlouvy o EHS“, nyní článkem 101 SFEU, zakázat „vše, co hospodářskou soutěž narušuje“. Je tedy nesporné, že se zákonodárce rozhodl zacházet stejně s vnitrostátními situacemi i se situacemi upravenými unijním právem.
- 22 Z předkládacího rozhodnutí dále plyne, že Legfelsőbb Bíróság má za to, že pojmy uvedené v § 11 odst. 1 Tpvt musí být skutečně vykládány stejně jako obdobné pojmy uvedené v čl. 101 odst. 1 SFEU a že je v tomto ohledu vázán tím, jak tyto pojmy vyloží Soudní dvůr.
- 23 Za těchto okolností je nutno konstatovat, že Soudní dvůr má pravomoc odpovědět na položenou otázku týkající se čl. 101 odst. 1 SFEU, přestože se tento článek na situaci dotčenou ve věci v původním řízení přímo nevztahuje.

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 24 Maďarská vláda zpochybňuje přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jelikož skutkové okolnosti uvedené předkládajícím soudem neobsahují veškeré poznatky potřebné k tomu, aby Soudní dvůr mohl dát na položenou otázku užitečnou odpověď. Tato vláda zejména tvrdí, že při posuzování otázky, zda účelem dvoustranných dohod uvedených v předběžné otázce bylo omezení hospodářské soutěže, je třeba zohlednit nejen tyto dohody, ale i celý systém dohod a skutečnost, že se tyto dohody vzájemně posilují.
- 25 Kontrolní úřad ESVO, také poznamenává – aniž namítá nepřípustnost této žádosti – že předkládající soud neobjasnil hospodářský a právní kontext, do kterého spadají dohody dotčené ve věci v původním řízení, takže je obtížné podat užitečnou odpověď.
- 26 Podle ustálené judikatury platí, že Soudní dvůr může odmítnout rozhodnout o žádosti podané vnitrostátním soudem pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz zejména rozsudky ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, Recueil, s. I-2099, bod 39; ze dne 5. prosince 2006, Cipolla a další, C-94/04 a C-202/04, Sb. rozh. s. I-11421, bod 25, a ze dne 15. listopadu 2012, Bericap Záródástechnikai, C-180/11, bod 58).
- 27 Pokud jde konkrétně o informace, jež musejí být Soudnímu dvoru předloženy v rámci předkládacího rozhodnutí, tyto informace neslouží pouze k tomu, aby Soudnímu dvoru umožnily podat předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, ale mají rovněž poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným, možnost předložit svá vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Evropské unie. Za tímto účelem je nezbytné, aby vnitrostátní soud vymezil skutkový a právní

rámec, ze kterého vycházejí otázky, které pokládá, nebo aby alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na kterých jsou tyto otázky založeny (viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Varzim Sol, C-25/11, bod 30 a citovaná judikatura).

- 28 Předkládací rozhodnutí přitom dostatečným způsobem líčí právní a skutkový rámec sporu v původním řízení a informace poskytnuté předkládajícím soudem umožňují určit rozsah položené otázky. Toto rozhodnutí tak zúčastněným poskytlo účinnou možnost předložit vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora, jak o tom ostatně svědčí obsah vyjádření předložených Soudnímu dvoru.
- 29 Navíc je Soudní dvůr na základě informací obsažených v předkládacím rozhodnutí schopen podat Legfelsőbb Bíróság užitečnou odpověď. V této souvislosti je třeba připomenout, že v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, je úkolem Soudního dvora pouze vyložit ustanovení unijního práva, kterých se týká položená otázka, v projednávaném případě tedy čl. 101 odst. 1 SFEU. Uplatnit tento výklad na projednávaný případ, a tedy s konečnou platností posoudit, s ohledem na veškeré relevantní skutečnosti, jimiž se vyznačuje situace v původním řízení, a na hospodářský a právní kontext, v němž se tato situace nachází, zda je účelem dotčených dohod omezení hospodářské soutěže, tak nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž Legfelsőbb Bíróság. Proto i za předpokladu, že by předkládací rozhodnutí neobsahovalo dostatečně podrobný popis těchto skutečností a tohoto kontextu k provedení uvedeného posouzení, neměl by takový nedostatek vliv na plnění funkce, kterou má podle článku 267 SFEU Soudní dvůr plnit.
- 30 Z toho vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K předběžné otázce

- 31 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 101 odst. 1 SFEU vykládán tak, že dvoustranné dohody, jejichž prostřednictvím se pojišťovny poskytující pojištění motorových vozidel dohodnou buď s autorizovanými prodejci motorových vozidel působícími i jako autoopravny, nebo se sdružením, které takové prodejce reprezentuje, na tom, že hodinová sazba, kterou má hradit pojišťovna za opravu vozidel u ní pojištěných, bude záviset mimo jiné na množství a procentním podílu pojistných smluv, které autorizovaný prodejce coby zprostředkovatel sjedná pro tuto pojišťovnu, lze považovat za omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“ ve smyslu tohoto ustanovení.
- 32 Allianz a Generali se domnívají, že takové dohody nepředstavují omezení „na základě účelu“, a že je tudíž lze kvalifikovat jako dohody v rozporu s čl. 101 odst. 1 SFEU jen tehdy, prokáže-li se jejich skutečná způsobilost vyvolat protisoutěžní účinky. Maďarská vláda a Komise naproti tomu navrhují kladnou odpověď na předběžnou otázku. Kontrolní úřad ESVO má za to, že odpověď na tuto otázku závisí na míře, v jaké tyto dohody narušují hospodářskou soutěž, a tu musí posoudit předkládající soud.
- 33 Úvodem je třeba připomenout, že k tomu, aby dohoda spadala pod zákaz uvedený v čl. 101 odst. 1 SFEU, musí být „jejím účelem nebo důsledkem vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu“. Podle judikatury ustálené od rozsudku ze dne 30. června 1966, LTM (56/65, Recueil, s. 337), vede alternativní povaha této podmínky vyznačená spojkou „nebo“ k tomu, že musí být nejprve posouzen samotný účel dohody s ohledem na hospodářský kontext, ve kterém má být uplatňována.
- 34 Jestliže je tedy prokázán protisoutěžní účel dohody, není třeba zkoumat její účinky na hospodářskou soutěž. Nicméně v případě, že analýza ustanovení této dohody neodhalí dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži, je pak třeba přezkoumat účinky dohody, a aby tato dohoda podléhala zakazu, musí existovat skutečnosti prokazující, že hospodářská soutěž byla ve značné míře buď

vyloučena, nebo omezena či narušena (viz rozsudky ze dne 4. června 2009, T-Mobile Netherlands a další, C-8/08, Sb. rozh. s. I-4529, body 28 a 30; ze dne 6. října 2009, GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, Sb. rozh. s. I-9291, bod 55; ze dne 4. října 2011, Football Association Premier League a další, C-403/08 a C-429/08, Sb. rozh. s. I-9083, bod 135, a ze dne 13. října 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, Sb. rozh. s. I-9419, bod 34).

- 35 Rozlišení mezi „svým účelem protiprávním jednáním“ a „svým důsledkem protiprávním jednáním“ vychází z okolnosti, že některé formy koluzí mezi podniky mohou být považovány za škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy (viz rozsudek ze dne 20. listopadu 2008, Beef Industry Development Society a Barry Brothers, C-209/07, Sb. rozh. s. I-8637, bod 17; výše uvedený rozsudek T-Mobile Netherlands a další, bod 29, a rozsudek ze dne 13. prosince 2012, Expedia, C-226/11, bod 36).
- 36 Při posuzování, zda určitá dohoda představuje omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“, je třeba se soustředit zejména na znění jejích ustanovení, na cíle, kterých má dosáhnout, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého spadá (viz výše uvedené rozsudky GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, bod 58; Football Association Premier League a další, bod 136, a Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, bod 35). V rámci posuzování tohoto kontextu je rovněž třeba zohlednit povahu dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečné podmínky fungování a struktury dotčeného trhu nebo trhů (viz výše uvedený rozsudek Expedia, bod 21 a citovaná judikatura).
- 37 I když dále úmysl účastníků není pro určení omezující povahy dohody nezbytný, vnitrostátním a unijním orgánům pro hospodářskou soutěž nebo soudům nic nezakazuje, aby jej zohlednily (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, bod 58, a citovaná judikatura).
- 38 Soudní dvůr navíc již konstatoval, že k tomu, aby měla dohoda protisoutěžní cíl, postačuje, aby mohla vyvolat negativní účinky na hospodářskou soutěž, tedy aby byla prakticky způsobilá vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu. Otázka, zda a v jaké míře skutečně k takovým účinkům dojde, může mít význam jen pro výpočet výše pokut a posouzení nároků na náhradu škody (viz výše uvedený rozsudek T-Mobile Netherlands a další, bod 31).
- 39 K dohodám, na které se vztahuje předběžná otázka, je třeba poznamenat, že se týkají hodinové sazby, kterou má pojišťovna v případě pojistné události hradit za opravu vozidel autorizovaným prodejčům motorových vozidel působícím i jako autoopravny. Dohody také stanoví, že tato sazba se zvýší v závislosti na množství a procentním podílu pojistných smluv, které autorizovaný prodejce sjedná pro tuto pojišťovnu.
- 40 Tyto dohody tedy účinky na hospodářskou soutěž odměnu za opravu poškozených vozidel s odměnou za zprostředkování pojištění motorových vozidel. Možnost vytvoření této vazby plyne z té zvláštnosti, že autorizovaní prodejci vystupují vůči pojišťovnám v dvojím postavení, a sice jako zprostředkovatelé nebo makléři, nabízející svým zákazníkům v okamžiku koupě nebo opravy vozidla pojištění motorových vozidel, a zároveň jako autoopravny opravující poškozená vozidla na účet pojišťoven.
- 41 Ačkoli vytvoření takové vazby mezi dvěma v zásadě nezávislými činnostmi automaticky neznamená, že účelem dotčené dohody je omezení hospodářské soutěže, nic to nemění na tom, že může být významným faktorem při posuzování otázky, zda je taková dohoda již ze své povahy škodlivá pro řádné fungování normální hospodářské soutěže, což je případ zejména tehdy, je-li nezávislost těchto aktivit pro tuto fungování nezbytná.
- 42 Dále je třeba zohlednit skutečnost, že taková dohoda může narušit nikoli jen jeden, nýbrž dva trhy, v daném případě trh s pojištěním motorových vozidel a trh s opravami vozidel, a že její účel tedy musí být posuzován z hlediska obou dotčených trhů.

- 43 V této souvislosti je třeba nejprve poukázat na to, že okolnost, že v obou případech jde o vertikální vztahy, nijak nevylučuje možnost – na rozdíl od názoru, který podle všeho zastávají Allianz a Generali – aby dohoda dotčená ve věci v původním řízení představovala omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“. Platí totiž, že ačkoli bývají vertikální dohody ze své povahy méně škodlivé pro hospodářskou soutěž než dohody horizontální, mohou mít za jistých okolností i ony zvláště vysoký omezující potenciál. Soudní dvůr v tomto ohledu již v několika případech rozhodl, že účelem určité vertikální dohody bylo omezení hospodářské soutěže (viz rozsudky ze dne 13. července 1966, *Consten a Grundig v. Komise*, 56/64 a 58/64, Recueil, s. 429; ze dne 1. února 1978, *Miller International Schallplatten v. Komise*, 19/77, Recueil, s. 131; ze dne 3. července 1985, *Binon*, 243/83, Recueil, s. 2015, a výše uvedený rozsudek *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*).
- 44 Co se dále týče účelu dohod dotčených ve věci v původním řízení z hlediska trhu s pojištěním motorových vozidel, je nutné konstatovat, že prostřednictvím těchto dohod usilují takové pojišťovny jako Allianz a Generali o udržení či zvýšení svého podílu na trhu.
- 45 Je nesporné, že pokud by mezi těmito dvěma pojišťovnami existovala horizontální dohoda nebo jednání ve vzájemné shodě, jejichž cílem by bylo rozdělení trhu, musela by taková dohoda, respektive takové jednání, být kvalifikována jako omezení na základě účelu, což by vedlo k protiprávnosti vertikálních dohod uzavřených k provedení takové dohody, respektive takového jednání. Allianz a Generali ovšem popírají, že by uzavřely dohodu nebo že by jednaly ve vzájemné shodě, a tvrdí, že podle sporného rozhodnutí žádná taková dohoda ani takové jednání neexistuje. Ověřit správnost těchto tvrzení a v rámci možností poskytnutých vnitrostátním právem posoudit, zda existují dostatečné důkazy k prokázání existence dohody mezi Allianz a Generali nebo jejich jednání ve vzájemné shodě, musí předkládající soud.
- 46 I kdyby však dohoda mezi těmito pojišťovnami nebo jejich jednání ve vzájemné shodě neexistovaly, je třeba také ověřit, zda vertikální dohody dotčené ve věci v původním řízení vykazují s ohledem na hospodářský a právní kontext, do kterého spadají, dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži na trhu s pojištěním motorových vozidel na to, aby představovaly omezení hospodářské soutěže na základě účelu.
- 47 Tak by tomu mohlo být zejména v případě, že by úloha, kterou autorizovaným prodejčům jednajícím jako pojišťovací zprostředkovatelé nebo makléři ukládá vnitrostátní právo, vyžadovala jejich nezávislost na pojišťovnách, což tvrdí maďarská vláda. Tatáž vláda v této souvislosti upozorňuje na to, že takoví autorizovaní prodejci jednají nikoli jménem pojišťovny, nýbrž jménem pojistníka, a jejich úkolem je pojistníkovi nabídnout nejvhodnější pojištění z nabídky různých pojišťoven. Ověřit, zda za těchto okolností a s ohledem na očekávání pojistníků mohou dohody dotčené ve věci v původním řízení významně narušit řádné fungování trhu s pojištěním motorových vozidel, musí předkládající soud.
- 48 Tyto dohody by představovaly omezení hospodářské soutěže na základě účelu i v případě, že by předkládající soud konstatoval, že s ohledem na hospodářský kontext je pravděpodobné, že v důsledku uzavření těchto dohod bude hospodářská soutěž na předmětném trhu vyloučena nebo vážně oslabena. Při hodnocení rizika takového důsledku bude tento soud muset zohlednit zejména strukturu daného trhu, existenci alternativních distribučních kanálů a jejich relativní význam, jakož i tržní sílu dotyčných pojišťoven.
- 49 Co se nakonec týče posouzení účelu dohod dotčených ve věci v původním řízení z hlediska trhu s opravami vozidel, nelze ze zřetele ztrácet fakt, že tyto dohody byly patrně uzavřeny na základě „doporučených cen“ stanovených třemi rozhodnutími, jež přijalo sdružení GÉMOSZ v letech 2003 až 2005. Povahu a přesný rozsah působnosti těchto rozhodnutí musí v daném kontextu určit předkládající soud (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2009, *Pedro IV Servicios*, C-260/07, Sb. rozh. s. I-2437, body 78 a 79).

- 50 Pokud by tento soud dospěl k závěru, že účelem rozhodnutí, která přijalo sdružení GÉMOSZ v uvedeném období, skutečně bylo omezení hospodářské soutěže spočívající ve sjednocení hodinových sazeb za opravu vozidel a že pojišťovny prostřednictvím sporných dohod tato rozhodnutí dobrovolně potvrdily, na což lze usuzovat v případě, kdy pojišťovna uzavřela dohodu přímo se sdružením GÉMOSZ, stihla by protiprávnost uvedených rozhodnutí i tyto dohody, které by tudíž bylo rovněž třeba považovat za omezení hospodářské soutěže na základě účelu.
- 51 S ohledem na výše uvedené úvahy je na položenou otázku třeba odpovědět, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán tak, že dvoustranné dohody, jejichž prostřednictvím se pojišťovny poskytující pojištění motorových vozidel dohodnou buď s autorizovanými prodejci motorových vozidel působícími i jako autoopravny, nebo se sdružením, které takové prodejce reprezentuje, na tom, že hodinová sazba, kterou má hradit pojišťovna za opravu vozidel u ní pojištěných, bude záviset mimo jiné na množství a procentním podílu pojistných smluv, které autorizovaný prodejce coby zprostředkovatel sjedná pro tuto pojišťovnu, lze považovat za omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“ ve smyslu tohoto ustanovení tehdy, jestliže se po individuálním a konkrétním přezkumu znění i cíle těchto dohod a hospodářského i právního kontextu, do kterého spadají, jeví, že na některém z obou dotčených trhů jsou tyto dohody již ze své povahy škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže.

K nákladům řízení

- 52 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán tak, že dvoustranné dohody, jejichž prostřednictvím se pojišťovny poskytující pojištění motorových vozidel dohodnou buď s autorizovanými prodejci motorových vozidel působícími i jako autoopravny, nebo se sdružením, které takové prodejce reprezentuje, na tom, že hodinová sazba, kterou má hradit pojišťovna za opravu vozidel u ní pojištěných, bude záviset mimo jiné na množství a procentním podílu pojistných smluv, které autorizovaný prodejce coby zprostředkovatel sjedná pro tuto pojišťovnu, lze považovat za omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“ ve smyslu tohoto ustanovení tehdy, jestliže se po individuálním a konkrétním přezkumu znění i cíle těchto dohod a hospodářského i právního kontextu, do kterého spadají, jeví, že na některém z obou dotčených trhů jsou tyto dohody již ze své povahy škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže.

Podpisy.